

**Підварко Т.О.**

старший викладач кафедри  
інструментального виконавства  
та музичного мистецтва  
естради Мелітопольського  
державного педагогічного  
університету імені Богдана  
Хмельницького

**ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД У ПРОЦЕСІ МУЗИЧНО-  
ВИКОНАВСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ  
МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА**

Ключові слова: особистісно орієнтований підхід, музично-виконавська компетенція, вчитель музичного мистецтва.

Keywords: personality-oriented approach, musical performance competence, teacher of musical art.

В сучасних умовах реформування системи вищої освіти важливим постає питання підготовки майбутніх вчителів здатних до інноваційної діяльності, самостійності, творчого мислення, конкурентоздатних на ринку праці. Це стосується і підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва який повинен володіти необхідними теоретичними і практичними знаннями, уміннями, навичками, володіти системою компетентностей, достатніх для ефективного виконання завдань науково-інноваційного характеру в професійній музично-виконавській діяльності.

Професійна підготовка вчителя музичного мистецтва тісно пов'язана з тією гуманістичною парадигмою яка сьогодні поширена в освіті в тому числі і в мистецькій. Саме особистісно орієнтований підхід є тим конкретним механізмом практичної реалізації вимог гуманізації і гуманітаризації, що обумовлює необхідність зміни взаємин в освітньому процесі між викладачами і

студентами. У термінах Болонського процесу особистісно орієнтований підхід позначений студентоцентрованим навчанням, яке має на увазі «розширення прав і можливостей учнів, нових підходів до викладання і навчання, ефективних структур підтримки та керівництва, а також навчальних програм, більш чітко сфокусованих на учневі у всіх трьох циклах» [2].

Основними категоріями студентоцентрованого навчання є компетентності та результати навчання. Згідно з методологією Тюнінг результати навчання – це формулювання того, що повинен знати, розуміти, бути здатним продемонструвати студент після завершення навчання [3,7].

Компетентності являють собою динамічне поєднання знань, розуміння, навичок, умінь та здатностей. Розвиток компетентностей є метою освітніх програм, компетентності формуються на різних навчальних дисциплінах і оцінюються на різних етапах. Поняття професійної компетентності педагога - це єдність його теоретичної і практичної готовності до здійснення педагогічної діяльності і характеризує його професіоналізм, в структурі професійної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва однією з головних є музично-виконавська компетенція.

Проблема особистісно орієнтованого навчання у вищій освіті порушується у працях багатьох науковців: І.Беха, Л.Виготського, І.Волкова, А.Данилюк, О.Соболевої, О.Тихомирової, В.Васильєва, О.Леонтєва, А.Петровського, С.Якиманської. Дослідженням історії формування різних аспектів особистісно орієнтованої технології навчання в музичній педагогіці присвячено праці С. Горбенка, О. Лавроненко, С. Подмазіна. Актуальні питання музично-виконавської підготовки висвітлюються в дослідженнях Л.Гусейнової, Н.Згурської, М.Михаськової, Г.Саїк, О.Горбенко.

Особистісно орієнтований підхід виступає як певна інтегрована система, що дозволяє створювати умови для формування у студентів потреби у творчій самореалізації в практичній діяльності і прагнення до неї, що призводить в кінцевому результаті до здійснення на практиці засвоєних у вузі професійних

знань і умінь. Тому, використання особистісно орієнтованого підходу є важливою умовою у формуванні музично виконавської компетенції майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Австрійський педагог і піаніст Артур Шнабель говорив «Роль педагога в тому, щоб відкривати двері, а не в тому, щоб проштовхувати в них учня». Це якраз і характеризує особистісно орієнтований підхід, який визначається як суб`єкт-суб`єктна взаємодія учасників навчально-виховного процесу. Ідеальна модель особистісно орієнтованого навчання спирається на самостійний вибір профілю і програми навчання студентів, самоактуалізацію і самореалізацію, самоконтроль і саморозвиток, творче добування знань і формування власної особистості, вільне партнерство студента і викладача, опори на внутрішні потенції особистості на наступність і рефлексію на всіх етапах неперервної освіти.

Властива музично-виконавській підготовці індивідуальна форма занять дає змогу реалізувати особистісно орієнтований підхід та виступає особливо перспективним для впливу на духовно-моральну сферу особистості майбутнього вчителя музичного мистецтва, для використання в процесі співтворчості діалогічного спілкування і адекватних йому індивідуальних методів навчання.

Використовуючи особистісно орієнтований підхід на індивідуальних заняттях з музично-виконавських дисциплін необхідно «навчити студентів вчитися», виховати і посилювати в них бажання до процесу навчання, до здобуття спеціальності, підвищення рівня сформованості у студентів здатності до самостійного опрацювання музичного матеріалу, набуття необхідних умінь і навичок, підвищення рівня сформованості творчого мислення, здатності до виконавського аналізу, організації та самоорганізації з основами самоконтролю. Основним завданням особистісно орієнтованої освіти є створення у студента знання професійних основ як значення для формування мотивів до навчання, тобто в зміст освіти включаються емоційно-ціннісні, особистісні елементи, які визначаються міжсуб`єктними відносинами в процесі навчання.

Формування музично-виконавської компетенції майбутнього вчителя музичного мистецтва індивідуалізоване, суб'єктом спілкування в якому є музика, точніше, прихований в її інтонаційно-художній природі квазісуб'єкт. Сенс і специфіка музично-педагогічного спілкування на уроках музики полягає в тому, щоб досягнути художнє Я (В.В. Медушевський) музичного твору, щоб встановити з ним духовно особистісний контакт, діалог. Процес створення відповідних умов для навчання студента, взаємини викладача і студента впливають на особистість формуючи її. Моделюється в процесі формування музично-виконавської компетенції така структура педагогічної діяльності, яка забезпечує пріоритет особистості над всією освітньою діяльністю. Це в свою чергу сприяє розвитку схильностей, спрямованості, професійного досвіду, індивідуально психологічних особливостей. Метою взаємодії викладача та студента є розвиток потреби і здатності до самоврядування, саморегуляції, самоконтролю навчальної діяльності студента, тобто відбувається рефлексійне управління міжособистісних взаємин. Отже, формування музично-виконавської компетенції на основі особистісно орієнтованого підходу полягає в розвитку студентів до самоосвіти, придбання власного досвіду; досягнення такого рівня освіченості, який співвідноситься з особистістю студента; пріоритет активних методів навчання, які спонукають студентів до самостійних пошуків, педагогічного мислення і посилення практичної спрямованості занять, які сприяють формуванню музично-виконавської компетенції.

### Література

1. Бех Д. Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади / І. Д. Бех // . - К. : Либідь, 2003. - 280 с.
2. The Bologna Process 2020 - The European Higher Education Area in the new decade: Communiqué of the Conference of European Ministers Responsible for Higher Education, Leuven and Louvain-la-Neuve, 28-29 April

Режим доступу: [http://www.ehea.info/Uploads/Declarations/Leuven\\_Louvain-la-Neuve\\_Communicu%C3%A9\\_April\\_2009.pdf](http://www.ehea.info/Uploads/Declarations/Leuven_Louvain-la-Neuve_Communicu%C3%A9_April_2009.pdf) )

3. Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації / Авт.: В.М. Захарченко, В.І. Луговий, Ю.М. Рашкевич, Ж.В. Таланова / За ред. В.Г. Кременя. – К. : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. – С.7